

מאחר שהזכירה הגמרא את מחתות חמישים ומאתים איש עדת קורח שהתקדשו בהקטרת הקטורת ומשום כך הורמו מתוך השרפה ולמרות השרפה כדי לעשות מהם ציפוי למזבח, שנה רב יוסף בדומה לזה שדבר נוסף נשמר בקדושתו בַּמְשָׁכָן הקודש למרות שכבר נשבר. משה סיפר שאמר לו ה': (דברים י, א-ב) פָּסַל לָךְ שְׁנֵי לֹחֹת אֲבָנִים פְּרָאשִׁימִים, ואז אני ה' אֶכְתֹּב עַל הַלְּחֹת אֵת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלְּחֹת הַפְּרָאשִׁימִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ – וְשִׁמְתָם בְּאֲרוֹן. וְשִׁמְתָם אֵת מֵה בְּאֲרוֹן, האם משה צָנָה לשים בארון את שני לוחות האבנים השניים שהצטוו בתחילת הפסוק לפסול, או את שני לוחות האבנים הראשונים שנשברו שהוזכרו בסוף הפסוק ובסמיכות לציווי וְשִׁמְתָם בְּאֲרוֹן, אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ – וְשִׁמְתָם בְּאֲרוֹן! או אולי גם את אלה וגם את אלה?
 הכלל הוא שדורשים כל צורה שניתן לקרא בפסוק – בתנאי שהפרשנות אפשרית, ואפילו בשני אופנים סותרים, כגון (ויקרא כה, מו) לְעֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ – מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם שהוזכרו לפני כן, אבל: וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֲחֵיו לֹא תִרְדָּה בוּ בְּפִרְךָ! אך דורשים גם לְעֹלָם בְּהֵם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם – אם ראית שאינו נוהג כשורה. קל וחומר כאן שהרי כל הלוחות יכולות להתפרש שהן בכלל וְשִׁמְתָם בְּאֲרוֹן.
 לכן תני רב יוסף: "מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון". ומהי מסקנת מוסר השכל מכך? "מכאן לתלמיד חכם ששכח תלמודו מחמת אונסו שאין נוהגין בו מנהג בזיון". למרות שעתה כבר איננו תלמיד חכמים והרי הוא שבר כלי; היות שהתקדש בעבר – בקדושתו הוא עומד.

ולכאורה קשה.

הרי דרשו "וכתבתם – שתהא כתיבה תמה" שכתיבת סת"ם תהיה שלמה ללא טעות. וכן דרשו (במדבר יח, ז) תִּשְׁמְרוּ אֵת בְּהֵנְתְּכֶם לְכָל דְּבַר הַמִּצְוָה וְלִמְבִית לְפִרְכָּת וְעַבְדְּתֶם – וְעַבְדְּתֶם – עבודה תמה, ולא עבודה שיש אחריה עבודה" שזו אינה עבודה שלמה, לכן שחיטה כשרה בזר.

וכן דרשו וְלִקְחֶתֶם לְכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עָבֹת וְעֵרְבֵי נַחַל, "וְלִקְחֶתֶם – שתהא לקיחה תמה" – כלומר שְׁלֵמָה, שיהיו כל ארבעת המינים יחד.

וכן דרשו "לדוד מכתם – שהיתה מכתו תמה" – שנולד מהול ושלים.

אם כן גם וְשִׁמְתָם בְּאֲרוֹן צריך לדרוש שרק לוחות שלמים יהיו בארון ולא שבורים וחסרים!

אלא שאדרבה היא הנותנת שיהיו דוקא שברי לוחות בארון, שהרי אמר רבי מנחם מנדל מקוצק: אין דבר שלם יותר מלב שבור. וכדברי נעים זמירות ישראל (תהלים נא, יט) זָבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נְשִׁבְרָה, לֵב נְשִׁבֵר וְנִדְבָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. וכן אמרו בזוהר הקדוש (וישלח) תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֶף... צלותא דעני אקדימת קמי קודשא בריך הוא מכל צלותין דעלמא, בגין דכתיב (תהלים כב, כה) כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שָׁקַץ עֲנוּת עֲנִי וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹהֵי שָׁמַע.